

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ СОЮЗ В ДІЛЧЕННИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ ПІК XXIX, ЧИСЛО 48. ДЖЕРСІ СІТИ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 1-ГО МАРТА, 1921. VOL. XXIX, No. 48. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MARCH 1, 1921. THREE CENTS

СЕНАТ ЗА 175 ТИСЯЧНОЮ АРМІЄЮ.

УХВАЛИВ 362 МИЛІОН ДОЛАРІВ НА ВИДАТКИ НА АРМІЮ. ВАШІНГТОН, 26 лютого. Сенат ухвалив нині законопроект про видати на армію. Ухвалено понад 362 мільйон доларів. Се є видаток на 175 тисячу армію.

Так як палата послів конгресу ухвалила видатки лише на 150 тисячу армію, тому сподіється що ухвала сенату стрілець по позицію в палаті послів, котра ухвалила на армію 31 мільйон доларів менше.

Коли приходило до голосування над законопроектом, всі цікавилися, як будуть говорити та голосувати сенатор Бора та другі противники великої армії. Вони однак не говорили про нього і згодилися голосувати за проект бюджету, котри в свою поставлено постанову, що на офіцерів не має бути видано більше як 73 мільйон доларів.

ПАЛАТА ПОСЛІВ УХВАЛИЛА МИТОВИЙ ЗАКОНОПРОЕКТ, ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОМІСІЄЮ ОБОХ ПАЛАТ.

ВАШІНГТОН, 26 лютого. Палата послів без дискусії прийняла поважною більшістю законопроект про мито, зверхний проти заграничних товарів. Сей законопроект ухвалений була спільна комісія (конференція) репрезентів палати послів та сенату, бо попередні ухвали першої палати різнилися від ухвал другої.

Републіканські провідники хочуть поспішитися з ухвалою сего закону в сенаті, так щоби прокласти сей закон чим скорше до підпису президента. Демократичні сенатори остро протривають сему законопроект.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДСАВ ЗАКОН ПРО ПІДОМОГУ ЗЕЛІЗНИЦЯМ.

ВАШІНГТОН, 26 лютого. Президент Вільсон підписав ухваленій обома палатами законопроект Вільсона і Тавенсенда, на основі котрого уряд Злучених Держав має виплатити американським залізничним суцму 370 мільйон доларів як підмогу до школи, понесеній бурчотю підчас війни, коли уряд заряджував залізницями.

Проти сего заможги вступали недавно робітничі юнії, організовані в Американській федерації Праці, на тія основі, що заряди залізниць не хотіли говорити з юніями про умови праці.

ВИДОВА АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

ВАШІНГТОН, 27 лютого. Американська федерація Праці видала відзову до американського робітництва, в котрій осуджує совєтське правительство і зазиває робітництво всього світа до боротьби проти большевику.

Ця відзова звертаєсь передовсім проти поведінки большевицьких супроти робітничих юній. „Здається, що в нових часах ніколи ще не було такого поголовного, масового убиства та безощадного переслідування робітничих юній, як тепер практикується в тім краю, котрий порозька робітничі партія називає „варварською совєтською Росією“.

ФРАНЦУСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

„Ті переслідування пішли так далеко, що М. Мергаїм, секретар найбільшої французької робітничої юнії (юнії металевих робітників) котрий сам є скряжним прихильником мира та революційним синдикалістом, видав відзову до організованих робітників світа визнаючи їх до протесту проти большевицьких.“

СТРАШНА КАТАСТРОФА НА ЗЕЛІЗНИЦІ. ПОГИБЛО БЛИЗЬКО 40 ОСІБ, РАНЕНО ПОНАД 100.

ШКАГО, 27 лютого. Підчас страшної катастрофи залізничної колої Портер, в сьейтій Ілліяна, (47 миль на схід від Шкаго) погібло віддай 40 людий, а ранено понад 100. Звід розбитого поїзду добуто уже 27 трунів. Катастрофа случилася між години 11:20 до 12:00 нечером. Постійний поїзд залізничної Нор Централ, що їхав на захід до Шкаго з Бостону, їхав в чинній розозітї в поспійний поїзд, що їхав на схід до Торонто і Каледон. Катастрофа случилася через те, що оба поїзди їхали в залізничних горами, котрі перехрещуються, а машиніст одного поїзду не задержав свого поїзду поки другий не переїде перехрестя. Машиніста канадського поїзду не побачив і тому сподіється, що він вискочив з поїзду на час.

ЗУДАРЕННЯ МЕЖИ ТОРГОВЕЛЬНИМ КОРАБЛЕМ ТА ВОЄННИМ.

ВАШІНГТОН, 27 лютого. Торпедовець Вуасей, один з найновітших кораблів в американській флотії, зуварився з торговельною лодкою „Алер Інвестор“ на понім мивороза в торговельно лодкою „Алер Інвестор“ на понім мивороза в Тихім Океані недалеко від Панами. Торговельний корабель наїхав на нього своїм дубком на середину. Воєнний корабель розвірно на двоє і він неадекватно потонув. Підчас катастрофи погіб машиніст на воєнній кораблі. Крім свого ранення було двоє моряків на ній. Торговельний корабель не поніс жадних жертв в людий ані великого ушкодження від ударення.

КОРАБЕЛЬ ВДАРИВ ОБ ЛЕДОВУ ГОРУ.

БОСТОН, 26 лютого. Трансатлантицький корабель „Принцеса Матейка“, що везе 2 тисячі пасажирів в Генуя та Неаполь в Італію, вдарив коло Кейп Рейс об ледову гору. Від удару зісхувалася керма корабля так, що корабель через сім годин був зданий на силу фімлі. По сімох годинах його направлено і корабель поплив далі до місця призначення.

ФАЛШИВІ СВДКИ ПРОТИ МУНЕЯ ІДУТЬ ПЕРЕД ВЕЛИКУ ЛАВУ ПЕРСИЯНИХ СУДІВ.

СЕН ФРАНЦИСКО, 27 лютого. Джам Мекдоналд, головний свідок проти Тіма Муней, обжалований за киненне бомби підчас патріотичної паради в Сан Франціско, стане завтра перед присяжними суддями, котрі рішати, чи обжалований його за фалшиві зізнання, зроблені ним проти Муней. Відкриття Мекдоналда було висхідком слівства, яке провадив прокуратор Брейд. Сей прокуратор обіцяв Мекдоналдові, що він вистарився від лави присяжних його улявлення, коли він прийде перед неї і зізнається раз все те, що він говорив йому про те, як його прокуратор Сен Франціско намовив до фалшивих зізнань проти Муней.

СПРАВА НІМЕЦЬКОГО ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

В Англії є настрій за компромісом альянті з Німеччиною. Лондон, 27 лютого. В англійських поважних кругах панує переконання, що Англія не буде дуже наставати на се, аби Німеччина платила таке високе воєнне відшкодування, яке визначили „експерти“ в Парижі дня 29 сьчня с. р. Англія не є за тим, аби перти до військового вимушення на Німеччину, як вона буде готова заплатити відновдану суму.

Загалом в Англії є настрій за компромісом, але й Німеччина мусить се розуміти і не відкидати раціонального „предлодження, зглядно мусить дати таке предлодження від себе.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ „САМО-ОЗНАЧЕННЯ“ НА КАВКАЗІ.

Большевицькі війська вступили до Тифлісу, столиці Георгії.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 26 лютого.—Тифліс, столиця Грузії (Георгії) є знова в руках совєтських військ.

Грузинські війська недавно були виперли большевицьких наїзників, але тепер від напором переверли вступили від своєї столиці і совєтські війська знова заявили Тифліс.

ПАРІЖ, 26 лютого.—Французьке міністерство заграничних справ одержало відомість, що Грузія опорожнилась своєю столицею, а перенесла тимчасово осідок уряду грузинської республіки до міста Кутаїс, 150 миль на південний захід від Тифлісу.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ НА БЛОУРСІ.

ЛОНДОН, 25 лютого. Федерация українських Жидів в Лондоні оголошила звідомлення, що війська Балаховіа (російського генерала, що борюється проти большевицькі в Блоурсі) убили понад 1000 Жидів в околицях Мінска і Гомеля.

Погроми були страшні. Крім убиств зароблено жидівським родинам багато шкоди.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ. З ВОЛНИ.

Церковний зїзд в Колоднінці. Два 800 січня в Колоднінці буде поштовий зїзд духовенства. В програмі школять: 1) Церковне питання, 2) адміністраційні справи, 3) економічна організація. Зїзд повинен покінчити остаточно справу укріпаччій православної церкви.

В останніх дїях воєн укріпаччій церкви поступила дуже наперед і прихильники русифікації вже майже не сліди; зїзд повинен своїм постановам затвердити новий факційний стан. Треба пам'ятати, що навіть в Соборі с. Свїті найголівніший митрополит Український, богослуження відправляється тільки в українській мові, а Волинська митрополія своїм митрополитом.

З містечка М. Прохорова. В містечку Прохорова Польня забрали шкільний будинок, що є власністю громади, і відкрили в ньому „русифікаційну“ школу, на ділі підляючи. Директором став учитель Полків Мішанє з початку не пускали діти до школи. Тоді учитель оголосив, що учні з його школи відстануть американські дари: одяг, обувь і т. д. Білятку се накупив і вона почала посылати діти до школи. Але ніка ведеться в похідній мові і в польському підручнику додусі і навіть маломовний мішанє не пізнали, куди їх ведуть. Тепер почалися заходи засновати свою школу. В останніх дїях свідомий громадянин склав „приворот“ і подала до шкільної влади заяву з підписами 150 мішанє, що жадають відкрити у них української школи на місці польської; проє прохання моти в нутрі переважкою кількістю українського населення в м. Прохорова. Негереліжно чекають рішення влади.

ПОЛЬСЬКЕ ПЕКІНО НА ГУЦУЛШИНІ.

Від одного Гуцула з Жабі одержав чимось „Український Препор“ отсі відомість: Від початку польської окупації, високо національно свідомий Гуцулський не гдїлася на польський режим і окупацію українських земель польським наїзницьким військом. Український народ бунтувався проти польської влади і безправних звірських поступовань Польків, які вчиро арештували Українців. Польські війська постановили цілковито знищити національно свідому українську людину Гуцулщини. Весною польська жандармерія своїми грабками цивільного населення прокувала повстання в горах. До повстання, щоправда, не прийшло. Але були зарозушення і се дало Полькам привід, до звірських знущань і кровавих розплат над українським народом в Жабю. В якійдись нещасливий спосіб поступала польська жандармерія, війська і власти, які послужать отсі факти: 1. В місцях квітні 1920 р., карний відділ і польська жандармерія спалили дім Олександра Мартинчука в Жабю зелений, зрабували 20 штук рогової худоби, 2 великі стогни сїна і 2 північці сїна і стогоду. 2. У Василья Мартинчука спалили хату, зрабували 12 штук худоби, та його двоє синів били майже до смерті, відважачи при тому волею с. 3. Олександр Янушевський спалили хату і сильно побили його жінку, Олександру Янушевську.

Гр били і ввели до тюрми. 4. Василья Ширняківського спалили хату, його самого арештували і сильно побито відвели до Коломиї. 5. Дмитро Ширняківський спалили хату, зрабували 2 корови, а його сина та жінку побито. 6. Олександру Савчука 70-літнього старця тяжко побили, його хату спалили і майно зрабували. 7. Петра Мартинчука арештували і проконали багнетом, а що він ще жив, завстав йому роти і ноги кільцями дрюком, бито його бичками, а на кінець кинуту до рова в болото, на людське посміхоньце, де Мартинчук пролежав цілу ніч до рану. Раюно його взяли до коломиїської тюрми, де він по 10 днів тяжко мучився помер. 8. Арештували Петра Максимюка і так його сильно били, що він пав равів зрані, а Поляки його п'ять разів відвалили і дали били. Він був цілий азаятий кровю, а Поляки насміхонько кричали: „Патріє, як об зайдл сьєвн мармеладом“. 9. Арештували Петра Пирчука і так його сильно били, що йому поломали кості. Він сьєво кровю залез арешт, а Поляки його зворого заставляли мити арешт від крові і це він мусів робити.

Дальше арештували Поляки і сильно били: 10. Дмитра Пирчука, 11. Федора Мартинчука, 13. Юрка Кішчака, 14. Івана Максимюка, 15. Василья Дідушка, 16. Марійку Максимюку, відвою зрабували і так його побили, забрали в неї 2 корови і 10 свиней. Трох і дві дїти (один сін 12 літ, другий 10, третій 2 роки) польські ювоніри і жандарми сьє зовсім невесні діти. Старший сін — 25-літній, був рівно арештований тяжко битий, однак являючий йому втечи, хоч за ним Поляки вистріляли збрюк 10 разів. 17. Арештували Юрку Кречуняка та його сина, зрабували йому 7 штук худоби рогової і 4 свиней, Юрка Кречуняка взяли два Поляки за руки, гавдали його по землі розстаючи жєси собою, а третій Поляк великим бучком бив його по грудях. Рівнож в такій збрюк польський спосіб катували його сина. 18. Арештували Михайла Максимюка Кузьми і в збрюк спосіб його били та мучили. 19. Арештували Дмитра Шкрібляка Михайлового, роздали йому нахрест руки до грубого кола. Обязали курки кільцями дрютом і так звачили, як Христа розозного палили Поляки до розозго, били дрюком, а лише навіть кричати проти польської влади в Галичині“. Битра Олександру Поляка і Юрку Дмитра Олександру Поляка і Юрку Максимюка і ті тяжко побито. 21. Арештували „Настю Чиркалову, її маму, обі обрабували зїд всег майна і сильно били. Взяли кільцями дрюком, гомили лісами і обох били. 22. Василья Ферега арештували, усе ті майно обрабували. Взяли ті кільцями дрюком, гомили вярдами і долу кільцями дрюком. 23. Петра Зеленого арештували, тяжко били і з всег майна обрабували. 24. Арештували, сильно побили, обрабували з всег майна Василя Космичука і відставили його до коломиїської тюрми. 25. Арештували Івана Сумарчука, зрабували йому 5 штук рогової худоби і били його майже мило що не до смерті. 26. Арештували Танасія Сумарчука та його сина, тяжко обох били і усе ті майно зрабували. 27. Миколу Рубенчука арештували

Повстання в Росії і на Україні.

КАЖУТЬ, ЩО ЗАЧИНАЄТЬСЯ ВЕЛИКИЙ РУХ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПРАВЛІННЯ.

ЛОНДОН, 27 лютого. Тутешня часопіс „Гриф“ доносить, що має відкотити та неопорні інформації, у звязі з вістком про повстанні бунти в Кронштадті, Петрограді і на Україні, що в Росії зачинається поважний наступ проти большевицького правління.

Часопіс додає, що найважливішим чинником в сьому русі є зростаюче педвожене народу Росії з большевицького правління, яке прибирає шпора та більшє драглині форми.

Подобрий про сі повстання можуть проглядати до саїта кожодї хмїї.

ГАРМАТИ ОСТРІЛЮЮТЬ СТРАЙКУЮЧИХ РОБІТНИКІВ В МОСКВІ.

РИГА, стояния Латвія, 26 лютого. Сььогоднішня телеграма з Москви доносить, що совєтські війська острїлюють 14.000 страйкуючих робітників з гармат і машинних карabinів.

Артилерія греміла на передмістї Москви, Нанюковів. В бою стрїлянина продовжалася на Тверській вулиці.

Таїя поліція (охоранка) в провокаційний спосіб здавало робітничий бунт. Зміни правління покищо не виждають.

ЗАЛОГИ 6 ВОЄННИХ КОРАБЛІВ В КРОНШТАДТІ ЗБУНТУВАЛИСЬ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПРАВЛІННЯ.

ЛОНДОН, 26 лютого. Кореспондент компанії „Сейтрел Ньюз“ з Гельсінфорку, столиці Финляндії, подає подробиці про недавнє повстаннє кронштадських моряків в Кронштадті.

Він подає, що в бунті взяли участь залоги отих російських воєнних кораблів: Андрїя Первозванній, Петропавловск, Росія, Адмірал Макаров, Олег і Аврора, а також кількох воєнних суден.

Повстанці убили багато командирів. Совєтські війська, які виставили проти повстанців, не буди вислі дати собі раду з ними і тому совєтське правительство мусило їх порозушити в зв'язанні з утримувати спосіб.

З КОМЕРЕНШ РАДІ ЛІГІ НАРОДІВ.

ПАРІЖ, 26 лютого. На засіданні Ради Ліги Народів зазивав сьєгодня попоудини Леон Буржуа, представник Франції, що Швайцарія зашкодила повазі Ліги своєю відомою перепустити через свою територію війська Ліги, котрі мали пійти до Вільня, столиці Литви, пильнувати порядку в неї алябїстичу над тям, чи Вільня в околїччї має належати до Литви чи до Польщі.

Представник Швайцарії, Альфонс Дюнант, котрий є теж послом Швайцарії в Парижі, відповів на се, що Швайцарія не могла згодитися перепустити армію Ліги без порушення своєї нейтральності, тим більше, що Литовці в Поляками щодо пільбїстичу не погодилися, а большевицькі угрозують армії Ліги війною.

Буржуа признав, що є труднощі, але сказав, що про се має рішати ціла Рада Ліги а не лише один її член.

Він далі сказав, що делегат Швайцарії може подати офіційно Раді Ліги Народів свою дельдательную правительство, а як воно се раз справу розв'язати, то він сподївається, ріжичні між Лігою Народів і правительством Швайцарії виріваються.

Отсе правдивий образок, який свідчить яскраво про польськість зрива в Галичині, а головне на Гуцулщині. З горі визнаючи, що се ще не все, бо в наших сілх косяцького пошту, ще вісток я не сєпія зібрати.

Описав я лише поверхово, не описуючи подробиці тих тор-

гур, яких уживала культурна європейська держава польська в Жабю й околиці. Варто за дати, що польські жандарми дали команду Гуралі, команданта жандармерії в Жабю, та польській карній батальоні, ага-даний шобїя жертвам зломив Гуцулів, обривали об'єкції. Якітї а рук, били та вважали мільцями дрюком, пекли розжареним залізом люде людське тіло, казали людем брехати як собака та казали лизати своєю лавою кров ані землі. Отсе є історія культурної Польщі над нами українським народом в Галичині, які казати о ністері і ратунок до цілого цивілізованого світа.

ТЕОРИЯ ПОЛІТИКИ

ПО СОВЕТСЬКІЙ РОСІЇ.
По ширині.

Большевийський орган „Правда“, в восьмий числі з'явився з його рубрикою.

Часто трапляється випадок, що майнери не хочуть дізнати до шестидати, що вони роздають і розуміють. Кажуть, що майнери знаходяться в лінійному положенні, як значущий робітник. Але це неправда. Навіть ті, які відстають від півтора фунта, тоді, тоді, тоді не має можливості дістати всіх інших продуктів, з'являються місяці, котрі може дістати від спекулянтів, відати по 175 до 200 рублів за фунт. На кілька вистарити зарібок майнерів, який відстає всего 74 рублі 24 копійки на добуту? Ті майнери в шкільній віці не можуть ходити до школи, бо не мають одежі. Таке, положення „лонбаса“.

Школа в советській Росії.

На останній московській з'їзді посвяченій справі просвіти, міністер просвіти Луначарський зазначив, що вироблено тридцять чотири тисячі грамів народної освіти не можна перестати в житті, бо нема на те потрібних средств і підготованих учителів, а також через оману учителів та похибок урядової політики українських шкіл. Комісар просвіти, домаганючись, щоб діти виховувалися та навчалися в спеціально на це призначених інтернатів (бураків) в котрих діти можна було ізолювати (віділити) від шкільно-виробничого середовища.

Інтернатська та другі бесідницькі вказували на недоцільність примусового вилучення на родину. Вони вказували на велику інтернатську школу, в котрих діти, хоча теж, на його думку, школи треба поступово перемінити на бурси.

Повстання на Україні.

Вісти про повстання сезаю на Україні підтверджують також большевийський український орган. Так, приміром, київська „Коммунальна газета“, з дня 12-го числа, пише:

„Вернувши гармату стріляючи в напрямі Вишгорода (10 verstov від Києва) спринчалися гонимі петлюрівські банди, гонимі до повстання на Київ. Ми визнаємо населення міста захищеного спокійно, бо робітники червоного Києва не дадуть перемінити себе на сибиряків уряду“.

Як зазначив ця газета, перемінити дітей до великих розмірів.

Київські „Звєстія“ подають, що після восьмигодинної битви другого комуністичного батальйону в напрямі міста Умань, в котрому 4 дні господарювання повстанців розстріляно 17 комуністичних провідників.

Численні „Україна“ печатає доносення про нищення повстанців зєліньських доріг, телеграфів і телефонних ліній в губерниях катеринославській, херсонській і других. Як каже ця газета, межі містами Бердичевом та Козятинком курсують тільки два советські нацирні поїзди.

Як іде праця в Росії.

„Красная Газета“ подає візиди комісії інспекції в кількох металургічних фабриках, котра мала на цілі перевіренню приходу робітників до праці.

В одній фабриці на списі робітників було 457 чоловік, а робітників 116 скерів (канцелярських робітників), а інспектори переконані, що до роботи приходить всего 263 робітників та 83 скерви.

В саян машини, де працювало 43 робітників, востанок найшли лише 24 робітників при роботі.

В кузні на 14 записаних до роботи прийшло 5, а в віделярні на 39 зголошених 16.

„Але усіх робітників фабрики не видно, де жіночі фабрики записані на таблиці, всего двох мушій, доходяжувало, всіма машинами з'являються виглядом. Трансмисія йшла повільно розгоном, але всі роботи йшла на ніщо, бо паси не обертали машини“.

Чому робітники не приходять до фабрик?

Ще один виняток.

Большевийський урядовий орган „Економическое Жизнь“ подає розпорядження советських урядових, котрі уявляють від націоналізації домашні промисли, як не наймоторні робітники, і дає їм право провадити обмежену торговлю своїми продуктами на місцевому ринку.

III. Демократія в радянська республіка.

Зі сказаного у попередній статті про республіку, демократію і монархію виходить, що ніколи не можна абсолютно сказати, яка форма держави є в нійм краю найвідповідніша. Це залежить від культури народа, від величини краю, від його економічно-соціального розвитку, від політичного образованія народу і т. д. Приміром: в Московщині чи на Сибірі наряди до сьогодні не доріє до республіки і в більшості є монархістичними, від народу, де 85 процент неписьмених, годі навіть чогось іншого сподіватися. Що там ніби є тепер т. зв. „советська республіка“, це нічого не доказує, як хіба лише стверджує то, що ми сказали. Бож очевидно, що теми московські мислять Леніна не тому, щоб його вибрати собі, але тільки зі страху і нереші (непопулярності) — так само, як вони суцільно колись і будуть ще слухати надбуче царя. А новий шліком шось противне Англія. Там є король, але при тім і найбільша на світі демократія і самоуправа горожан. А се тому, бо наряд там високо культурний і сціловий.

В кожнім раз можна поставити такі правила: Головна річ в державі є правдива демократія. Вона лежить не в тім, чи держава є республікою чи монархією, але в тім, чи весь народ має участь в управі державою і чи він саміть виконує ту контролю чи ні. В малих державах завжди легше завести Правдиву демократію, ніж у великих. Тому добра і федеративна форма держави (янія зложена з малих стейтів). В малокультурних краях правдива демократія неможлива, бо наряд, що не розуміє державних справ, не може, і навіть не вється, правити державою. Тому правдива демократія можлива лише в дуже культурних народах. Менше культурні краї мусять вдовольняти мішанною формою правління (приміром: конституційною монархією). А в шліком малокультурних краях силою темиоти народи держаться абсолютизмом, від одного царя чи жмені осіб.

Головні основи демократії є: загальні і рівні виборче право; парламентарне правлітє, т. є., що лише парламент ухвалює закони і бюджет та скідає міністри; суди присяжних для більшій злочинів і для всіх політичних проступків; сильно обмежена власть голови держави (короля чи президента); та свобода особи, переселення, зарібок, віри, науки, науки, слова, друку. Держава, де все те є та держане є просвіченим і вміють свого права живити (але не надкувати), є сильною і добре вправляючою демократією — чи се республіка чи ніби-монархія.

Вікши загалати це треба про одну, найвищу, форму держави — т. зв. **радянську (советську) республіку**. Досі були на світі дві такі „республіки“ — російська і мадрська. Інші т. зв. „радянські республіки“, як приміром, „українська“ і не є жадні окремі республіки, а лише губернії, піддані Росії і правлені з Москви. Але їй загдані „республіки“ — мадрська і російська — не були і не є жадними „республіками“, бо там не править наряд, ані часть народу через голосування — але править жмення одиниць через вішаніє і розстрілюванє тих, хто сміє там хоч трохи іншу думку, ніж її має правлітєство. Там нема правдивого голосування, жадного горожанського суду, жадної своєї особи, переселення, зарібок, преси, слова і т. д. Там є дикий терор (пострах), анархія (беззаконня) та самовільні одиниці (комісари). Там є повне заперечення демократії. Ріжниця між царством та советською „республікою“ є лише та, що цар править іменем панів-дворян, а Ленін каже, що править іменем пролетаріату. В дійсності оба правили іменем своїх і іменем жмені своїх прихильників (дворян чи комісарів). Найліпшим доказом, що Ленін і його комісари правлять **антидемократично**, то є проти більшости народу, є то, що вони 1918 року розігнали були гангетми т. зв. „трудовий конгрес“ в Москві, вибраний загальним і рівним голосуванням всего народу Росії. Чому вони зробили це? — Одні, як фанатик Ленін, в тій добрій (хоч нерозумній) вірі, що в мужицькій Росії можна силою завести комунізм — другі, як Брушин-Троцький, для жидівської амбіції і жадні власті — а треті такі для наживи і карєри, аби в каламутній воді рибу ловити.

Як представляють самі большевики, **свій державний синєт**? — Вони кажуть так: Більшість народу є мужицька, тема на 1 дурна. До того вона хоче особистої власті. Лише ма дачність (фабричний пролетаріат) може сильною властью або бодай згодитися на неї. Але і та меншість (пролетаріат) є тема й інертна (нерухлива). Лише жменя комуністично-інтелігентів та жмені інших освідлених робітників є здатна до революційної борби та до держання власті в руках. Я жменя може і лише тисичною частию народа. Але як вона відважна і добре організована, то захопить власть і установити диктатуру **своїх советів (рад)**. Що то є диктатура? — Се є не обмежена власть, удержувана терором. А що то є диктатура „рад“? — Се є не обмежена, терором накинена власть **комітетів (советів)**, установлених загальною жменєю „свідомих комуністів“. Просто кажучи: російські комуністи свідомо виключають диктатуру шлікого пролетаріату, а признають лише диктатуру тіх, кого вони самі вважають „свідомими комуністами“. А вже про загальну демократію ані говорити! Больше-

вики кажуть, що така диктатура має бути так довго, доки весь наряд не звикне на силу до комунізму (спільної власности всего). Очевидно — до сего треба би десятков літ (коли взагалі наряд зможє „звикнути“ до того!). Значить: після тиж років комуністичної терор советів і їх комісарів має тривати десятки літ. Хіба божевільний повірити, що така річ можлива хоч оден десяток літ, а іменю, що більшість народу буде терпіння доволу власть таких комісарів і що вона не зробить революції проти них.

Очевидно: де нема всенародного голосування, де нема контролю, виборних судів, свободи преси і зборів, свободної критики правлітєвства — там і мусить зачатися самоволя одних чи, що мають власть. Бо люде є людьми. Оден жадний власті і гонорів, другий гроші і наживи, третій мстивий і кровожадний і т. д. Люде не ангели. А особливо се стара правда, **що власть псує тих, хто її має в руках**. Власть звертає людем в голови. А се до того безконтрольна власть над життям і смертю мільйонів людей. І се бачимо тепер в Росії. Советська система значинє сама себе підкувати — своєю самоволею, беззаконністю, кровожадністю, самокравом всякої людської свободи. Хоч би через те він мусить сам в собі завалитися.

Є дві основні помилки в т. зв. советській системі. Перша помилка — се думка, що можливо більш меншости трівало і в успіхм правити проти подавляючої більшости. Друга помилка — се думка, що можна правити добре без контролю загала народа. Коли в Росії правив цар, то правив тому, бо тема більшість російських мужицьких хотіла мати царя. Лише жменя рос. інтелігентів хотіла мати конституцію і контролю над властью. Значить: цар не правив проти більшости російського народу, але якраз згідно з волею більшости рос. селян. Коли в Англії є парламентно-демократична монархія, то тому, бо така є воля більшости англійського народу. Коли в Швайцарії є наскрив демократична республіка, то тому, бо там наряд так хоче. З сего самої причини в Туреччині до недавнього часу абсолютизм; турецькі маси так хотіли (що з темиоти, а не з розуму, се инша справа! але хотіли!).

Тимчасом большевики хочуть доказати такої штуки, якої ще ніхто на світі не доказав. Хочуть показати, що тисична частина народа буде шліком десятилітнім накладаю своєю волю подавляючої більшости народа. Се — очевидно — є безглуздо. Се може тривати кілька літ, поки народи не віряться терпєць, а потім приде знова революція і знова захопить власть в Росії той, хто і в тій революції буде мати відвагу і організацію. Очевидно буде се якась царська партія, що обіцяє хлопам затвердити за ними панську землію, а інтелігентам конституцію.

Друга хіба большевиків є — як сказано — те, що вони думають, що можна правити без контролю загала. Навіть в царській Росії була якась (хоч слаба) контролю; була — хоч слаба, — свобода критики у пресі; була т. зв. „державна дума“ і посли в ній могли критикувати уряд; були постійні забори, вироблені сенатом чи думою і уряди та суди мали правити і судити лише після тіх законів; було унормоване право відікати до висших інстанцій від вироку висших судів чи уряду. Все те було за мало до правдивої свободи чи конституції, але всеж таки бодай трохи контролю було. А однак ми того, якраз задала робота доброї контролі, царська Росія згинила і розлетілася. А большевики хочуть правити державою, виключивши всяку контролю. Се річ неможлива. Де нема контролю, мусить зачатися самоволя урядників, а за тим упадок державної системи. „Советська“ система правління відає тому — **бо є запереченням демократії, а тим самим є запереченням конституції**.

Чи „советська система“ правління шліком не має рації? — Так, як вона в практиці виглядає в Росії, вона не має здорових основ і мусить завалитися. Але сама думка, що би правити парламентарно (репрезентативно) системою, є здорова і партияма. Ходить о те, що боді: 1) посли не засиджувалися в парламентах за довго, бо тоді посыл затримує належне чуттє, яке є воля його виборців; 2) щобі деякі важні справи рішав просто сам наряд — і 3) щобі не лише політичні партії, але й важні організації фактові мали голос в парламенті. На се однак є такі способи: 1) зарядкувати що року чи який вибір бодай часті послив до парламенту, аби в той спосіб парламент раз-раз відвідувався; 2) завести в кожній державі „референдум“, як се є в Швайцарії і 3) установити послив не лише з загального вибору, але і з факхових організацій, боді так установити дії палати парламенту: одну з загального голосування, а другу з послив з факхових організацій (яній то що). Всі ті поправки до парламентарної системи подають ріжні чені так ліберального як і соціалістичного напрямку. Але найліпшою поправкою є **поправка культуру народа і заінтересування народа держаними справами**. Тоді наряд знайде тисич способів, як контролювати парламент — пресою, вісьма, публічною опінією, кликанням послив на справоздання, критикою їх роботи і т. д. Бо в тій загальній а розумній контролі вже лежить власне правдива демократія і запорука добра народу.

(Дальше буде).

НА ВЕСНУ ДО КРАЮ

неплатні харчові вагони без парсидна на підприємстві прора з Філадельфії і Нью Йорку через ГАМБУРГ, БРЕМЕН, АНТВЕРПЕН і ПОТЕРЛАН

Як бажаєте спровести родину до Америки так простим заходом до Бюро а наш урядник корабельний має всі потрібні документи, продає шифарту на добру корабельну ліній і до початку весни корабельні заступники в Тереланді, Даммі і інших містах ваша родина буде могла приїхати до Америки.

ГРОШІ ДО КРАЮ ПЕРЕСІЛАЄМО ЧЕРЕЗ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ПІТОЧЕНИЙ У ЛЬВОВІ ДОЛЛОРНИМИ ЧЕКАМИ СРОКО І ТА ГАРАНТІЄЮ

Пішіть або прокляжі до:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
322 North 8th St. Philadelphia, Pa.
Офіс Бюро міститься в власній будівлі.

United American Lines Inc.

Joint Service with Hamburg American Line

ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ НЬЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГОМ
Найліпше поєднання до всіх частин центральної Європи

ВІДПІСЬ до S. S. „MOUNT CLAY“ четвер, 31 марта, о 2 год. non. } a Pier No. 7
НЬЮ ЙОРКУ до S. S. „MOUNT CARROLL“ } North River
четвер, 7 чистого, о 2 год. non.

ОПІСІЯ РЕГУЛЯРНИЙ ВІДПІДИ КОЖНОГО ТИЖНЯ.
S. S. „HAYASA“ (ex Victoria Lulse) S. S. „BAVERN“ (новий)
S. S. „MOUNT CLYTON“ (новий) S. S. „WUERTEMBERG“ (новий)

Кабіни з 2, 4 і 6 ліжками на всіх галюдах корабель. Окремі італійські їдні при їдні для курєри, гарні розкішні променадні походи до Європи, а також культурні і академічні програми. 7міс для заповнення собі шифарту ПІШІТЬ ДО КОТРОГОБУДЬ АГЕНТА АБО

NEW YORK CITY.
39 BROADWAY.

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

нема лінійних ремесел від автомобілів. Я є чим раз дегаційний добрий механік і шифарту в Америці. Як хочете дізнатися нашу агацію то стале добрим механіком і шифартом. Будете наш наряд до всіх часів. Бачте як наряди в Америці і в Америці, а в Америці, до науки всі найліпші моделі автомобілів, Денні і шифарту. Давно ямак його можна в Америці і в Америці. Присмо зайте до нашого офісу і поведетеся з нами. Офіс отворений і вночі.

Лішіть до нас: L. Штерман, інженер і механік
Лішіть до нас: L. Штерман, інженер і механік
ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

ІМІГРАЦІОННЕ ТОВАРИСТВО ПОМОЧІ

ФІЛІ

ЛЬВІВ, ВІДЕНЬ, ЧЕХИ, ЯБЛОННЕ НІМЕЦЬКЕ, УГОРСЬКА УКРАЇНА, М҃НКАЧІВ.

Спровождає людем зі старого краю до Америки. Паспорти виробляє на помічу наших заступників в старій країні. Паспорти підтверджує за помічу наших заступників в старій країні. Опладує дороги зі старого краю до Америки. Давно ямак його можна в Америці і в Америці. Особа котру Ви спроводите не буде маж жалюдию боді наш заступник в старій країні виробить йому всі потрібні документи до поїзду до Америки. Давно ямак його можна в Америці і в Америці. Особа котру Ви спроводите, не потребує журитися ані тим консулату американського ані нічим іншим тільки з готовими документами може просто влітати в Америку.

Бачте маж замір кого спроводити зі старого краю до помічу властєвства до нас а ми нішу справу вміємо в наших руках.

Користайтеся з нагадані пошти на адресу:
IMMIGRANT AID COMPANY, INC.
49 HANT SEVENTH STREET, NEW YORK CITY.

СКАНДИНАВСЬКО-АМЕРИКАНСКА ЛІНІЯ

отворила корабельну доріжку на ПІДВАЖУ

Ліній отворила незначимо вигіднішу ліній американської і російської комуністичної в якій є і або 2 ліжками.

Жідайте у агента шифарту Скандинавської ліній, або шифарту в Америці, а в Америці, до науки всі найліпші моделі автомобілів, Денні і шифарту. Давно ямак його можна в Америці і в Америці. Присмо зайте до нашого офісу і поведетеся з нами. Офіс отворений і вночі.

1 Broadway, New York
219 Washington St., Boston
117 N. Dearborn St., Chicago

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В НЬЮАРК, Н. ДЖ.

СЕ Є ПЕРШЕ І ОДИНОКЕ

УКРАЇНСЬКЕ БАНКОВЕ БЮРО В ЗІЛУЧЕНІХ ДЕРЖАВХ

ПЕРЕСІЛАЄМО ГРОШІ ПРО ДІВНИМ КУРСІ ДО ВСІХ ЧАСТИН СВІТА З ПОВНОЮ ПОРУКОЮ.

ПРОДАЄМО ШИФАРТИ НА ВСІ КОРАБЕЛЬНІ ЛІНІИ.

Виробляє ПАСПОРТИ до краю в кількох днях і СПРОВАДЖУЄМО людем з краю.

Виробляє і затверджує повноцінні, контракти і всякого роду інші судові, американські і російські документи. Політові судові контракти за посередінням зарєкованих українських адвокатів в країні. Величю поряд на малюане усього безплатно, особливо в столиці, де боді котрий і одній валюти. Паспорти виробляємо до кількох дінь і дістаємо всі потрібні „Візи“ від Консулів, щобі наших пасажирів не затримували по кілька тижнів у чужих краях.

Спровождаємо рідних з краю до нашого офісу аж до Ванкуверу і виробляємо звисні безплатно, до сего потрібні документи. — Пересілаємо гроші до краю чеками і телеграфічно і даємо або поштою по повноцінній гарантії гроші з повною гарантією. Пішіть або зайдіть по всім інформаціям до:

UKRAINIAN BANKING BUREAU, INC.
Банкпр, Мировий Сулія і Нотар Публічний
185 SPRINGFIELD AVE. corner Hester St., NEWARK, N. J.
Масно філію прора в 206 E. 57th Street, New York, N. Y.

ШИФАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ

Продано на всі корабельні лінії, по компаніях шліком, так само стравляємо собі наш корабельні дістан на кораблях найкращої ліній, а в Америці, до науки всі найліпші моделі автомобілів, Денні і шифарту. Давно ямак його можна в Америці і в Америці. Присмо зайте до нашого офісу і поведетеся з нами. Офіс отворений і вночі.

Лішіть до нас: L. Штерман, інженер і механік
Лішіть до нас: L. Штерман, інженер і механік
ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

НОВА НАЗВА — СТАРА ЧЕСНІСТЬ!

НЕМЕТ СТРЕЙТ БАНК вже змінив свою назву на АМЕРИКАН ЮНІОН БАНК. Однак це зміни об'єктивні та самі стрейти старого НЕМЕТ СТРЕЙТ БАНК. — Із обов'язком є і на дальше обслуговувати коштерів так само чесно, совісно, скоро і прихильно, як попередно.

ПО ІНФОРМАЦІИ ПРОСМО ПІШІТЬ ДО:

НЕ БУДЕТЬ КАРИКАТИ

семи пішіть до краю гроші через АМЕРИКАН ЮНІОН БАНК по найбільшим денним курсі, котрі будуть долучені в короткі дні.

БУДЕТЬ ВДОВОЛЕНІ

кожні власні гроші до АМЕРИКАН ЮНІОН БАНКУ на 4 процент.

БУДЕТЬ ВДОВОЛЕНІ

семи пішіть до краю гроші, що хоче дістати до Америки шифарту через АМЕРИКАН ЮНІОН БАНК або кожен кусти собі шифарту до краю.

Не будете мати клопоту, коли нотаріальні документи дістанте виробити в Нотаріальнім Департаменті АМЕРИКАН ЮНІОН БАНКУ.

ПО ІНФОРМАЦІИ ПРОСМО ПІШІТЬ ДО:

AMERICAN UNION BANK

Main Office: John Nemeth, Pres. 1597 Second Ave. 10 East 22nd St. NEW YORK, N. Y.

ЧИ БАЖАЄТЕ СВОЇЙ ДІТИНІ ЗДОРОВ'Я?

Єсли жмак вам треба ті користи здоров'я, тоді купіть „Гуцуліну“ зорозина дітині є годиться? Нотують кожді жінки, а кожді дитина має понове право до здоров'я.

Ваша дитина повинна сейчас бути коретною поживою, яка виноши, і здоровішою. Зорозина дітині є годиться? Нотують кожді жінки, а кожді дитина має понове право до здоров'я.

Ваша дитина повинна сейчас бути коретною поживою, яка виноши, і здоровішою. Зорозина дітині є годиться? Нотують кожді жінки, а кожді дитина має понове право до здоров'я.

На стороні 1-ї є сорозина дітині є годиться? Нотують кожді жінки, а кожді дитина має понове право до здоров'я.

Еagle Brand Condensed Milk. Бодіть купити і відшлати до Bogert Company, а дістанте даром поучення як справляти дітині отмоло і книжкою Про Використані Дітині.

Г. Хотєвич
ГУЦУЛІНІ В ГУЦУЛІНІНІ
ШНА 25 ЦЕНТІВ.
Земельніска вискавляє прора з грином на адресу: „СВОБОДА“,
60 Grand Street, Jersey City, N. J.

